

Σπουδές Φύλου και Παιδική Λογοτεχνία

Ενότητα 6: Το αντρικό φύλο

Διδάσκουσα: Κανατσούλη Μένη

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τίτλος ενότητας: Το αντρικό φύλο

Περιεχόμενα ενότητας

- 1) Ορισμοί ανδρισμού/ ανδρικής ταυτότητας.
- 2) Επιστημονικές προσεγγίσεις ανδρισμού.
- 3) Το αγόρι, οι «αγορίστικες» σπουδές και Παιδική Λογοτεχνία.
 - Ο ηγεμονικός ανδρισμός.
 - Ο αρσενικός ήρωας σε σύγκρουση με το νόμο, τα ήθη και το κοινωνικό περιβάλλον.
 - Το συναισθηματικό αγόρι (και ο συναισθηματικός άνδρας).

Περιεχόμενα

- Ο αμφισβητούμενος ανδρισμός.
 - i. Το ασθενές σώμα.
 - Σχέση πατέρα-γιου.
- 4) Νέες ανδρικές ταυτότητες και οι αφηγηματικοί χειρισμοί τους.
 - 5) Παράδειγμα διακωμώδησης.
 - 6) Αναφορές εικόνων.
 - 7) Βιβλιογραφία.

Σκοποί ενότητας

- Να φανούν οι νέες κατευθύνσεις στις σπουδές φύλου, με έμφαση στο ανδρικό φύλο.
- Να φανούν οι πολλές ανδρικές ταυτότητες στα βιβλία για παιδιά.
- Να δειχθούν οι νέες αναδυόμενες ταυτότητες για τα φύλα.

Ορισμοί ανδρισμού/ ανδρικής ταυτότητας (1)

- Σύγχρονες απόψεις σχετικά με το ανδρικό φύλο:
 - 1) Μια πρώτη άποψη, η οποία βασικά μεταφέρει την κυρίαρχη ιδεολογία στη γλώσσα της βιολογικής επιστήμης, είναι ότι το σώμα είναι αυτό που παράγει τις έμφυλες διαφορές, είτε με έναν γενετικό προγραμματισμό είτε με τις ορμονικές διαφορές μεταξύ των φύλων.
 - 2) Μια δεύτερη άποψη, την οποία ακολουθούν οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, είναι ότι το σώμα είναι μια περισσότερο ή λιγότερο ουδέτερη επιφάνεια στην οποία αποτυπώνονται κοινωνικοί συμβολισμοί.
 - 3) Υπάρχει βέβαια και η τρίτη άποψη που συνδυάζει τις δύο προηγούμενες και η οποία θεωρεί ότι τόσο η βιολογία όσο και η κοινωνική επίδραση μπορούν να παράγουν έμφυλες διαφορές στη συμπεριφορά [\[1\]](#).

[\[1\]](#) R.W. Connell: Masculinities, University of California Press, Berkeley-Los Angeles 1995, σσ. 45-46.

Ορισμοί ανδρισμού/ ανδρικής ταυτότητας (2)

- [R. W. Connell](#): το σώμα είναι μεν αναπόφευκτο για την κατασκευή του ανδρισμού, μόνο που το αναπόφευκτο δεν σημαίνει αναγκαστικά και αμετάβλητο [\[1\]](#).
- Η θεωρητικός [Judith Butler](#) διατυπώνει την ίδια περίπου άποψη, όταν υποστηρίζει ότι το φύλο δεν είναι τόσο ένα φυσικό συμβάν όσο μια κατηγορία που παράχθηκε επάνω στο σώμα μέσω των επαναλαμβανόμενων προβολών συμπεριφορών που φέρουν έμφυλα χαρακτηριστικά [\[2\]](#).
- Kimberly Reynolds: ανδρισμός δεν σημαίνει το να είσαι άντρας (καθώς η βιολογική ανδρική ταυτότητα έχει παραμείνει σταθερά η ίδια, ανά τους αιώνες), αλλά ανδρισμός είναι ένα σύνολο παραδοχών για το πώς μοιάζουν οι άντρες, παραδοχές οι οποίες προβάλλονται σε αυτούς με αντρικά σώματα και σχεδόν ακούσια επηρεάζουν την εμπειρία αυτών που έχουν αντρικά σώματα [\[3\]](#).
- Επίσης, ο Connell προσανατολίζει τη δική του θεώρηση στο να εξετάσει, κατ' ουσίαν, το περιεχόμενο του όρου «ανδρισμός» έξω και πέρα από το δυϊσμό των φύλων, πέρα από το διαχωρισμό ανδρισμού και θηλυκότητας.

[\[1\]](#) R.W. Connell: *Masculinities*, University of California Press, Berkeley-Los Angeles 1995, σ. 56.

[\[2\]](#) E. Marshall: «Red, White, and Drew: The All-American Girl and the Case of Gendered Childhood», *Children's Literature Association-Quarterly* 27, 4 (Winter 2002-2003), σ. 203.

[\[3\]](#) K. Reynolds: «Come Lads and Ladettes. Gendering Bodies and Gendering Behaviors», *Ways of Being Male. Representing Masculinities in Children's Literature and Film* (επιμέλεια J.Stephens), Routledge, New York - London 2002, σ. 98.

Ορισμοί ανδρισμού/ ανδρικής ταυτότητας (3)

- Σύμφωνα με τον Connell, δεν μιλάμε πλέον για έναν ανδρισμό, για μια ανδρική ταυτότητα αλλά για ανδρισμούς. Συγκεκριμένα δίνει τρεις ορισμούς/κατηγορίες ανδρισμού (στις οποίες υπάγονται όλες οι ατομικές διαφορές):
 - 1) Ο Connell χρησιμοποιεί για τη μελέτη του ανδρισμού, τον όρο «ηγεμονικός ανδρισμός», που απλουστεύοντας θα λέγαμε ότι αντιστοιχεί στην ανδρική ταυτότητα σύμφωνα με τις πατριαρχικές απόψεις. Ο ηγεμονικός ανδρισμός συνδέεται με τη νομιμοποίηση της πατριαρχίας η οποία εξασφαλίζει ή θεωρείται ότι εξασφαλίζει την κυρίαρχη θέση των αντρών και τον υποβιβασμό των γυναικών.

Ορισμοί ανδρισμού/ ανδρικής ταυτότητας (4)

- 2) Σύμφωνα με τον Connell επίσης, μια άλλη εκδοχή ανδρισμού είναι αυτή της επικυριάρχησης και υποβιβασμού και τέτοιες σχέσεις εξουσίας, σχέσεις κυρίαρχου και υπόδουλου, παρατηρούνται μεταξύ ετεροφυλόφιλων ανδρών (εξουσιαστές, καταπιεστές) από τη μια και ομοφυλόφιλων (καταπιεζόμενοι) από την άλλη.
- 3) Οι πολλές μορφές ανδρισμού προφανώς αποδεικνύουν ότι οι περισσότεροι άνδρες δεν ανταποκρίνονται στα τυπικά, κανονιστικά ανδρικά στάνταρ. Έτσι, μολονότι μπορεί κατά κάποιον τρόπο να σχετίζονται με ένα ηγεμονικό μοντέλο ανδρισμού, εν τούτοις δεν έχουν υιοθετήσει εξ ολοκλήρου τον ηγεμονικό ανδρισμό. Πολλοί άνδρες μπορεί να απολαμβάνουν τα πατριαρχικά προνόμια, ταυτόχρονα όμως να σέβονται τις συζύγους τους, να μη χρησιμοποιούν βία σε βάρος γυναικών, να συμμετέχουν στο νοικοκυριό, να δίνουν όλο το μισθό τους στο σπίτι. Σ' αυτή την περίπτωση, μπορούμε να μιλούμε για ένα είδος «περιπλεγμένου ανδρισμού».

Επιστημονικές προσεγγίσεις ανδρισμού (1)

- **Φρόιντ**: το κοινωνικό φύλο και η σεξουαλικότητα δεν είναι δεδομένα, αμετάβλητα από τη φύση, αλλά ότι δομούνται μέσα από μια μακρά διαδικασία. Ακόμη έκανε την υπόθεση ότι οι άνθρωποι είναι δίφυλοι και ότι το ανδρικό και το γυναικείο υπάρχουν μέσα στον καθένα.
- Η **Caren Horney** κάνοντας κεντρική στο έργο της την υπόθεση αυτή του Φρόιντ και τις παρατηρήσεις άλλων ψυχαναλυτών για μια προ-οιδιπόδεια εκθήλυνση του αγοριού που αποδόθηκε στη σχέση του με τη μητέρα, διατύπωσε την πλέον κριτική ψυχαναλυτική άποψη για τον ανδρισμό: ότι ο ανδρισμός στήνεται επάνω στην υπερ-αντίδραση απέναντι στη θηλυκότητα και ότι διαμορφώνεται μέσω του υποβιβασμού των γυναικών.
- Γύρω στα μέσα του 20ου αιώνα, συζητιέται το περιεχόμενο του «κοινωνικού ρόλου» και έτσι γίνεται η αρχή για τη χρήση του όρου «ρόλοι των φύλων» (sex roles), με τον οποίο ουσιαστικά διασυνδέονται η ιδέα για τη θέση (των φύλων) στην κοινωνική δομή και η ιδέα του πολιτιστικά παραδεκτού. Σύμφωνα με τη σημαντικότερη προσέγγιση για το ρόλο των φύλων, το να είναι κανείς άντρας ή γυναίκα σημαίνει ότι κινητοποιεί ένα ολόκληρο σύστημα προσδοκιών που συνδέονται με το ένα ή το άλλο φύλο. Το «άρρην» και το «θήλυ» έτσι ερμηνεύονται ως εσωτερικοποιημένοι έμφυλοι ρόλοι, προϊόντα της κοινωνικής μάθησης ή «της κοινωνικοποίησης».

Επιστημονικές προσεγγίσεις ανδρισμού (2)

- Για τη νεότερη κοινωνιολογική επιστήμη, υπάρχουν κάποιες κοινές παραδοχές για τον ανδρισμό που πρέπει να υπογραμμισθούν:
 - Ο ανδρισμός κατασκευάζεται καθημερινά στη ζωή.
 - Έχουν μεγάλη σημασία για την κατασκευή του οι οικονομικές και θεσμικές δομές,
 - Υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί ανδρισμοί.
 - Το κοινωνικό φύλο έχει ένα χαρακτήρα δυναμικό και αντιφατικό.
- Προς αυτή την κατεύθυνση, η πιο προχωρημένη άποψη είναι της Judith Butler, η οποία ρητά υποστηρίζει ότι «τα ιδεώδη της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας δεν αποτελούν εξελισσόμενα, μεταβαλλόμενα πολιτισμικά πρότυπα, τα οποία διαμορφώνονται στη βάση ‘φυσικών’ διακρίσεων και διαιρέσεων, αλλά κοινωνικές κατασκευές που αποβλέπουν στη διασφάλιση και συντήρηση της κοινωνικής πρακτικής» [4]. Ως εκ τούτου, αυτό που κυρίως ενδιαφέρει είναι η διερεύνηση του ανδρισμού στην κατασκευή και ανακατασκευή των παραδοχών για το φύλο μέσα στην κοινωνική πρακτική.

[4] Παρατίθεται στο M. Evans: *Φύλο και κοινωνική θεωρία* (μετάφραση Α. Κουπκιολής), Μεταίχμιο, Αθήνα 2003, σ. 104.

Το αγόρι, οι «αγορίστικες» σπουδές και Παιδική Λογοτεχνία (1)

- Βιβλία όπως αυτά του Michael Gurian, *The wonder of boys: What parents, mentors and educators can do to shape boys into exceptional men* (1997) [5] και του William Pollack, *Real boys: Rescuing our sons from the myths of boyhood* (1998) [6] αποτελούν μέρος ενός «αγορίστικου κινήματος» που μιλά για κρίση του ανδρικού φύλου και υποστηρίζει ότι έχει παρανοηθεί η σημασία της βιολογίας, ενώ, στην προσπάθεια να περιορισθεί ο σεξισμός, έχει αγνοηθεί η φυσιολογία και η αγορίστικη κουλτούρα.
- «Boymology» (λόγος/ σπουδές για το αγόρι) /Biology.

Το αγόρι, οι «αγορίστικες» σπουδές και Παιδική Λογοτεχνία (2)

- Ο Perry Nodelman προτείνει μια πολύ χρηστική τυπολογία των αγορίστικων προτύπων που αναφέρεται στη (σύγχρονη) παιδική λογοτεχνία η οποία βοηθά στην κατηγοριοποίησή τους, αλλά κυρίως στην παρουσίαση των νέων τάσεων σχετικά με αυτή τη θεματική [7]. Τους τύπους αυτούς ο Nodelman τους εξαγάγει από βιβλία με αρσενικούς ήρωες που είτε είναι άνθρωποι είτε ανθρωποποιημένα ζώα.

[7] P. Nodelman, «Making Boys Appear. The Masculinity of Children's Fiction», *Ways of Being Male. Representing Masculinities in Children's Literature and Film* (επιμέλεια J.Stephens), Routledge, New York - London 2002: 1-14.

Το αγόρι, οι «αγορίστικες» σπουδές και Παιδική Λογοτεχνία (3)

1) Ο μοναχικός γενναίος ήρωας ή μια γεύση από το παρελθόν

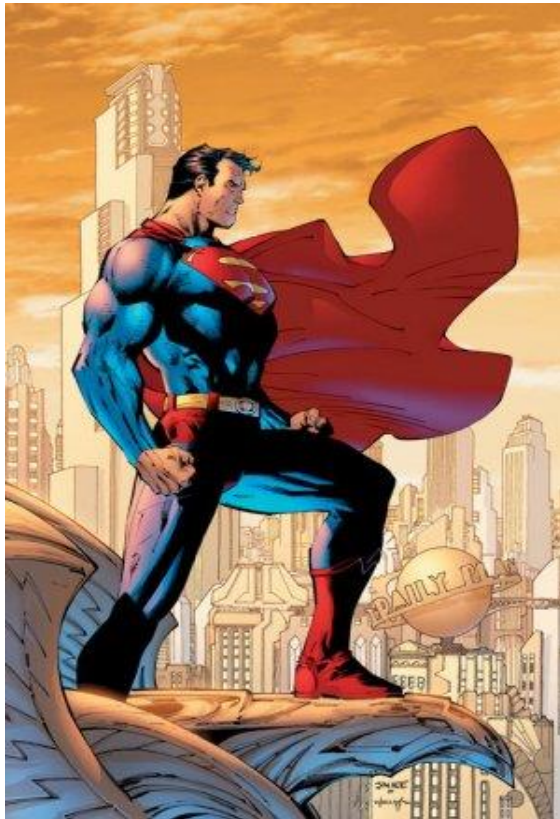
- Ίσως ο ήρωας που περισσότερο από όλους έρχεται στο μυαλό μας, όταν μιλάμε για τον αυτάρκη ήρωα της παιδικής λογοτεχνίας που μοναχός του καταφέρνει να τα βγάλει πέρα με όλους τους κακούς και τους κινδύνους που τον περιβάλλουν, είναι ο μόνος και έρημος κάου-μπόι Λούκι Λουκ.
- Ο Joseph Campbell μας έχει περιγράψει αναλυτικά και ταυτόχρονα τον ξεχωριστό ήρωα και είναι στις υψηλές του εκδοχές ο ήρωας των μύθων και των επών, ενώ στις πιο εκλαϊκευμένες ο ήρωας των παραμυθιών. Τα γνωρίσματά του περιγράφονται ως εξής: «Ο σύνθετος ήρωας του μύθου είναι ιδιαίτερα χαρισματικός. Συχνά η κοινωνία τον τιμά και άλλοτε τον παραγνωρίζει ή τον περιφρονεί. Ο κόσμος στον οποίο ζει υποφέρει από μια συμβολική ατέλεια [...] Τυπικά, ο ήρωας του παραμυθιού πετυχαίνει έναν τυπικό, μικροσκοπικό θρίαμβο, ενώ ο ήρωας του μύθου κατακτά μια παγκόσμια και μακροσκοπική νίκη. Εκεί που ο πρώτος [...] ξεπερνά τους προσωπικούς καταπιεστές του, ο τελευταίος επιστρέφει από την περιπέτειά του φέρνοντας τα μέσα που θα αναζωογονήσουν ολόκληρη την κοινωνία»[\[8\]](#).
- Στην εποχή μας, την μετά-ηρωική, που διανύουμε, οι ήρωες είναι αποδομημένοι. Παρόλα αυτά, η ακόμη πιο σύγχρονη άποψη που αρχίζει να αναδύεται δειλά από τη βιβλιογραφία είναι ότι ο τύπος του ηρωικού άνδρα, αποσυνδεδεμένος όμως από την αντίληψη ότι προέρχεται από το συλλογικό ασυνείδητο και ενταγμένος στον ιστορικό χρόνο, αποδίδεται πια σε ένα διστορικό, ίσως οικουμενικό, φαντασιακό ορμέφυτο που κατευθύνει τους ανθρώπους να εκτιμούν θετικά επιθυμητές ανθρώπινες ιδιότητες που εντοπίζονται σε ένα εξιδανικευμένο υποκείμενο.

[\[8\]](#) J. Campbell: *Ο ήρωας με τα χίλια πρόσωπα* (μετάφραση Θ. Σιαφαρίκας), Ιάμβλιχος, Αθήνα 1990, σ.47.

1) Ο ηγεμονικός ανδρισμός

Εικόνα 1. Σούπερμαν, προβάλλεται η χαρακτηριστική απεικόνιση του ήρωα.

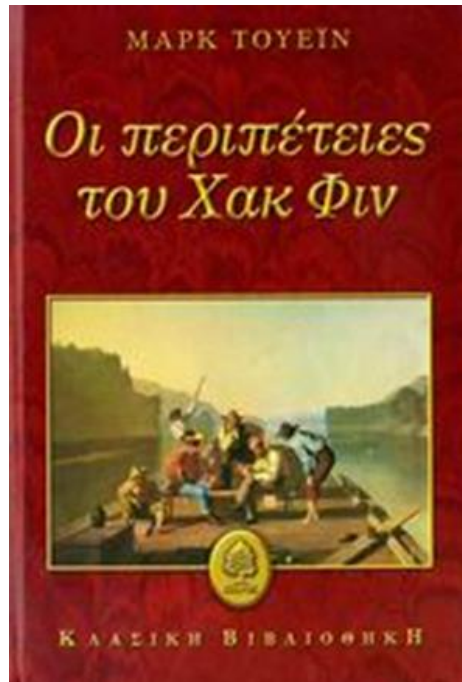

Εικόνα 2. Διγενής Ακρίτας, προβάλλεται η χαρακτηριστική απεικόνιση του ήρωα.

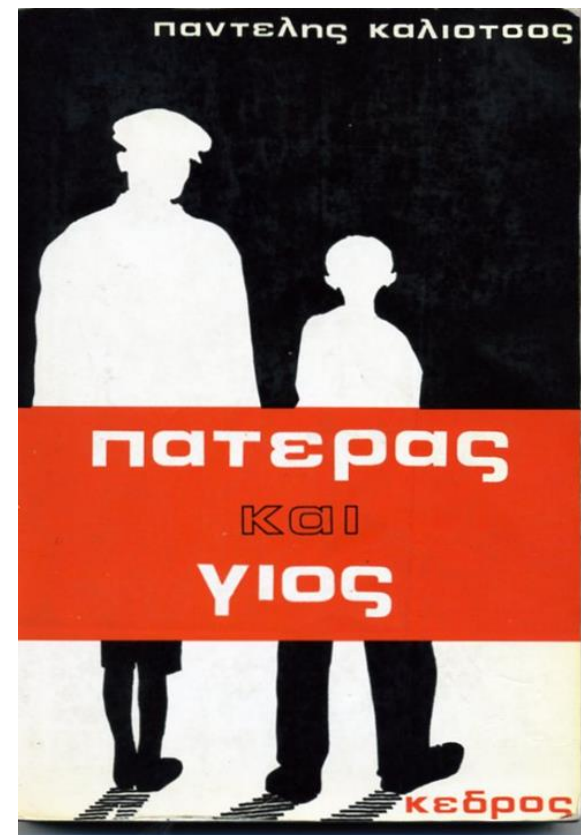

2) Ο αρσενικός ήρωας σε σύγκρουση με το νόμο, τα ήθη και το κοινωνικό περιβάλλον

Εικόνα 3. Μ. Τουέιν: *Οι περιπέτειες του Χακ Φιν* (μετάφραση Σ. Κάσδαγλη), Κέδρος, Αθήνα 2006. [\[9\]](#)

Εικόνα 4. Π. Καλιότσος: *Πατέρας και γιος*, Κέδρος, Αθήνα 1987. [\[10\]](#)

3) Το συναισθηματικό αγόρι (και ο συναισθηματικός άνδρας) (1)

Εικόνα 5. Β. Μάστορη: Ένα γεμάτο μέλια χεράκι, Κέδρος, Αθήνα 1985.

[\[11\]](#)

Εικόνα 6. V. Munoz Puellas (εικονογράφηση N. Villamuza): Óscar y el león de Correos, Grupo Anaya, Madrid 1998. [\[12\]](#)

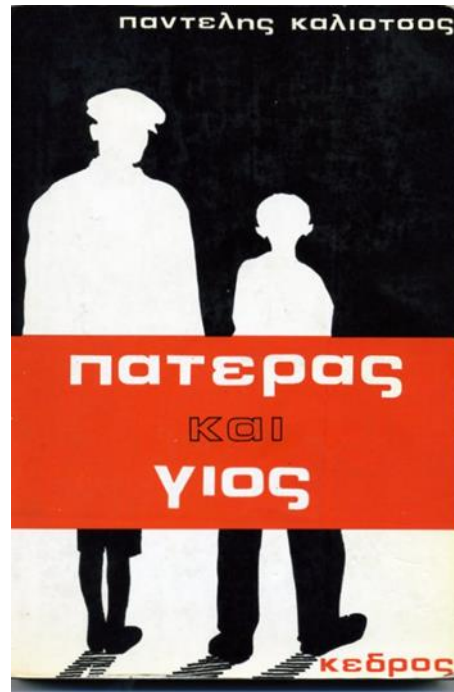

3) Το συναισθηματικό αγόρι (και ο συναισθηματικός άνδρας) (2)

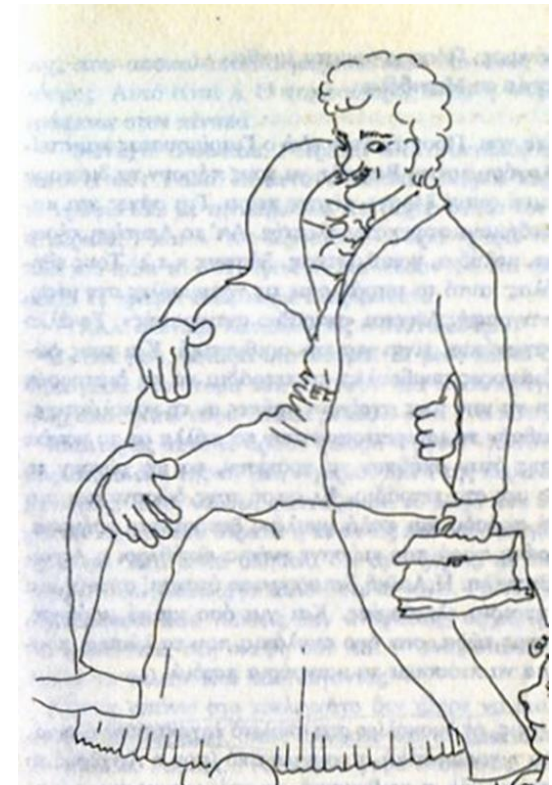
Εικόνα 7. Μ. Κοντολέων: *Οι δυο τους κι άλλοι δυο*, Άμμος, Αθήνα 1987. [\[13\]](#)

Εικόνα 8. Π. Καλιότσος: *Πατέρας και γιος*, Κέδρος, Αθήνα 1987. [\[10\]](#)

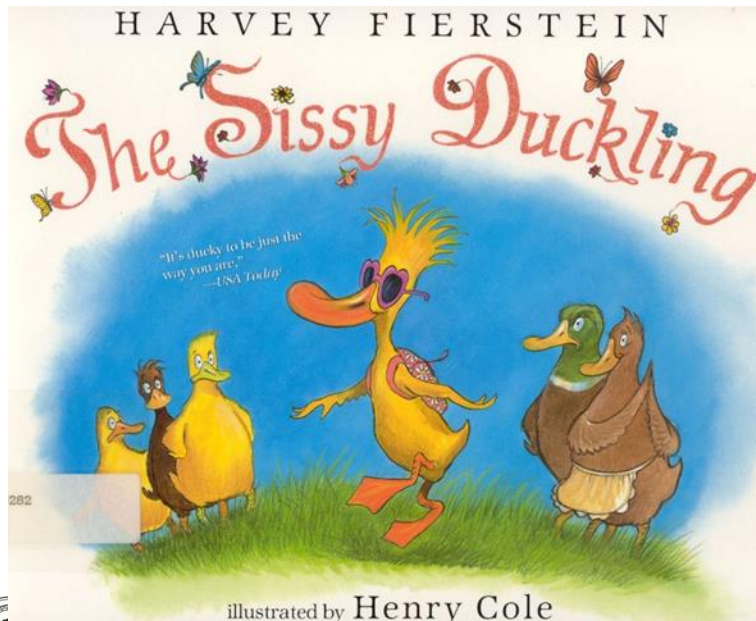
Εικόνα 9. σ.103, χαρακτηριστικό παράδειγμα. [\[10\]](#)

4) Ο αμφισβητούμενος ανδρισμός (1)

- Αγόρια ευάλωτα, που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αναδίνουν μια θηλυπρέπεια ή έτσι την αξιολογούν οι άλλοι, έχουν αρχίσει να ξεπροβάλλουν στην παιδική λογοτεχνία.

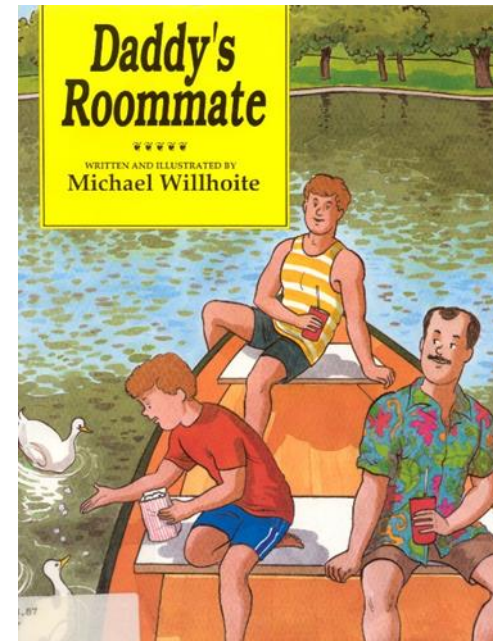
Εικόνα 10. H. Fierstein (εικονογράφηση H. Cole): *The Sissy Duckling*, Simon & Schuster, United States 2002. [\[14\]](#)

Εικόνα 11. Ν. Μέλινγκ: *Σαν τον μπαμπά μου, φυσικά* (μετάφραση Μ. Παπαγιάννη), Πατάκης, Αθήνα 2003. [\[15\]](#)

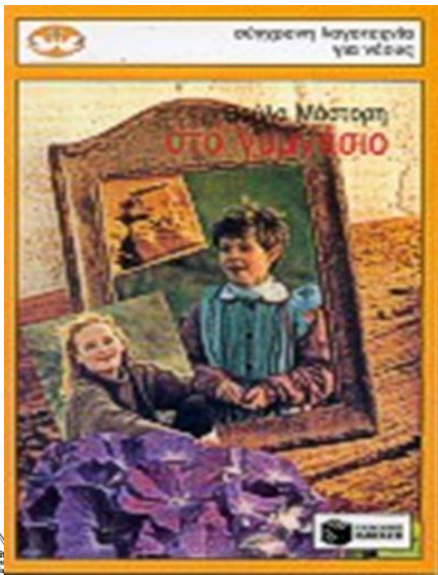
Εικόνα 12. Μ. Willhoite: *Daddy's Roommate*, Alyson Books, 1990. [\[16\]](#)

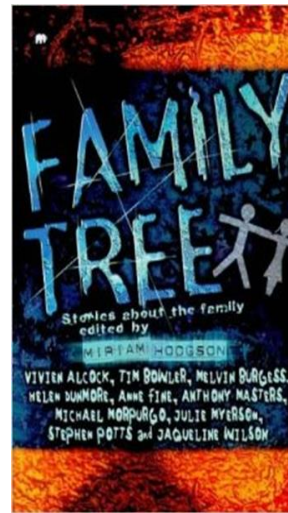
4) Ο αμφισβητούμενος ανδρισμός (2)

- Η Victoria Flanagan μελετά περιπτώσεις λογοτεχνικών βιβλίων όπου χαρακτήρες του ενός φύλου φορούν ρούχα του άλλου, για να διαπιστώσει ότι είναι διαφορετική η απήχηση – και η βαρύτητα – όταν είναι άντρες αυτοί που φοράν γυναικεία ρούχα και διαφορετική όταν είναι γυναίκες.

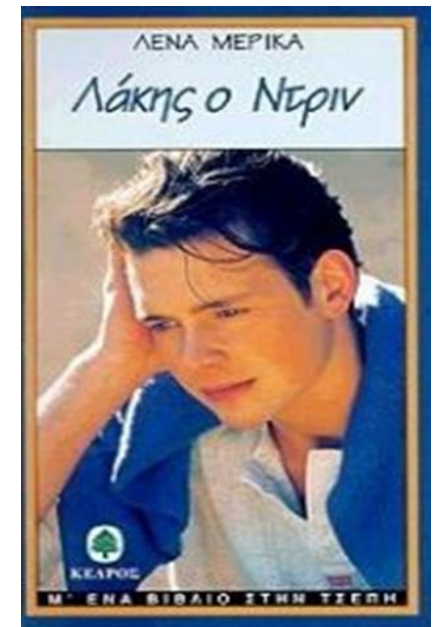
Εικόνα 13. Β. Μάστορη:
Στο γυμνάσιο, Πατάκης,
Αθήνα 1991. [\[17\]](#)

Εικόνα 14. A. Fine: *Family Tree. Stories about the family*
(επιμέλεια M. Hodgson),
Mammoth, London 1999. [\[18\]](#)

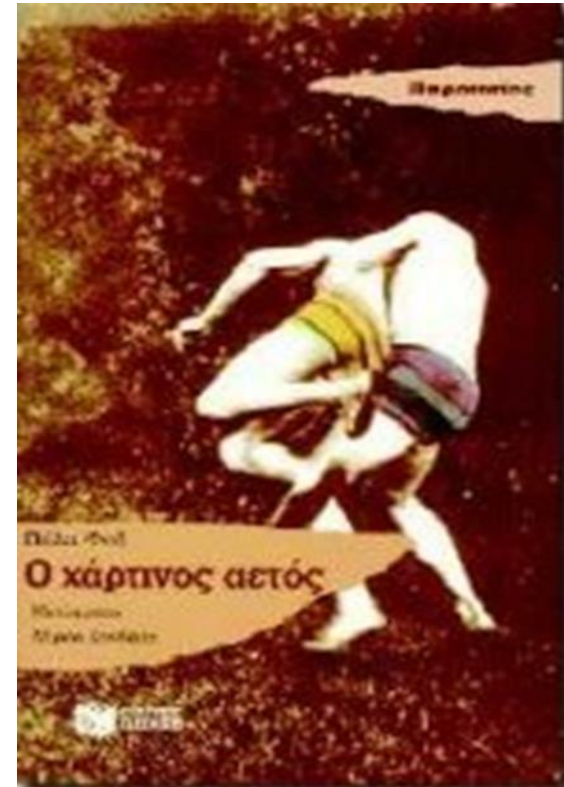
Εικόνα 15. Λ. Μερικά:
Λάκης ο Ντριν, Κέδρος,
Αθήνα 1998. [\[19\]](#)

Το ασθενές σώμα

- Το βιολογικό σώμα του ομοφυλόφιλου άνδρα και του ομοφυλόφιλου αγοριού, όταν υπάρχει στην παιδική λογοτεχνία, συμβολίζει ουσιαστικά την αρρώστια και τις συνέπειές της.
- Ακόμη και όταν επικρατεί η περισσότερο φιλελεύθερη αντίληψη ότι η αρρώστια μας αφορά όλους και όχι μόνο τους ομοφυλόφιλους, και ότι δεν πρέπει εξαιτίας της να στιγματίζουμε και να εξορίζουμε ανθρώπους, ακόμη και τότε αυτό που ουσιαστικά επιζητείται από το ανδρικό ομοφυλόφιλο σώμα είναι να παραμείνει σιωπηλό, να μην υπάρχει [\[24\]](#).

[\[24\]](#) R. Mc Ruer: «Reading and Writing ‘Immunity’: Children and the Anti-Body», *Children’s Literature Association-Quarterly* 23, 3 (Fall 1998), σ.134.

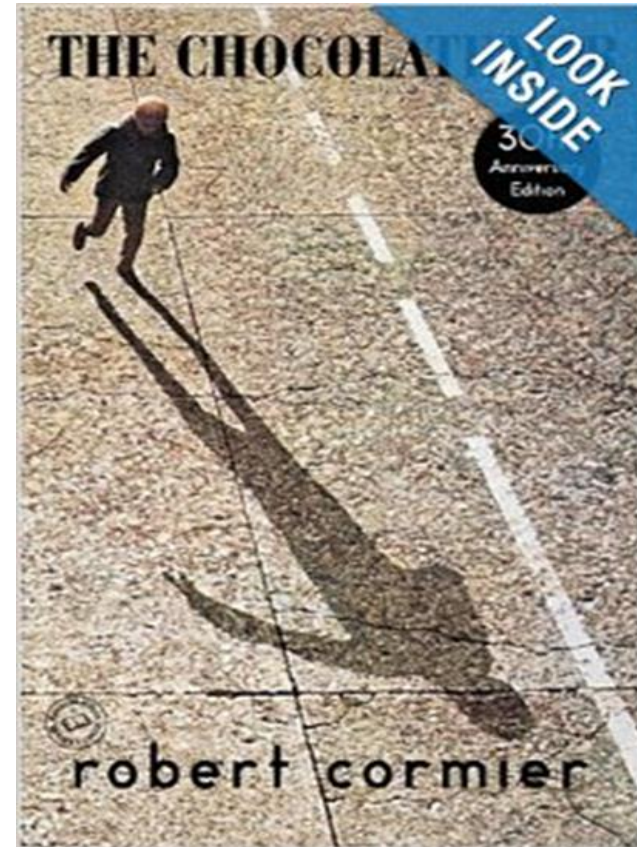

Εικόνα 16. Π. Φοξ: *Ο χάρτινος αετός* (μετάφραση Μ. Κονδάκη), Πατάκης, Αθήνα 1996. [\[20\]](#)

5. Σχέση πατέρα-γιου

- Μύηση του αγοριού στον ανδρικό ρόλο από τους ενήλικους άνδρες.
- Ο πατέρας.
- Οι «ελλείποντες» πατέρες.

Εικόνα 17. R. Cormier: *The chocolate war*, Pantheon Books, United States 1974. [\[21\]](#)

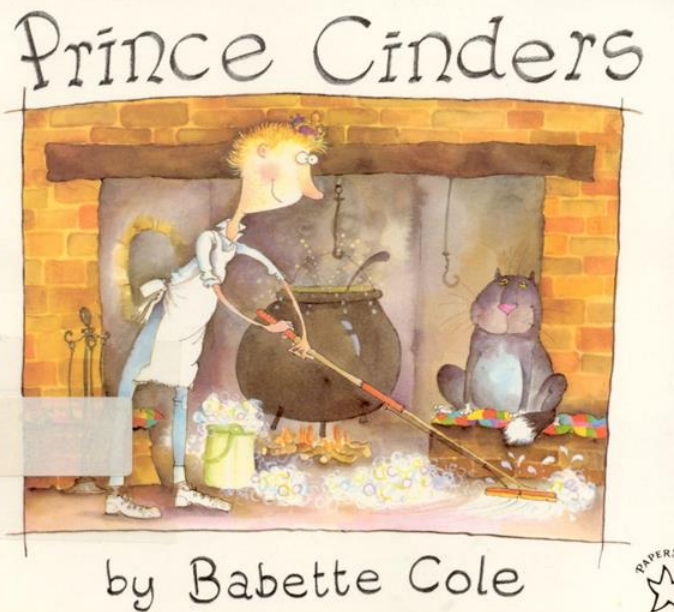
Νέες ανδρικές ταυτότητες και οι αφηγηματικοί χειρισμοί τους

- Θα μπορούσαμε να αναγάγουμε το σύνολο των αφηγηματικών χειρισμών που ακολουθούν οι συγγραφείς παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας σε δύο κατηγορίες ανατροπής, θα λέγαμε.
 - 1) Η πρώτη, όπου μέσα από τη διόγκωση, την υπερβολή των χαρακτηριστικών που συνθέτουν τον ηγεμονικό ανδρισμό, ουσιαστικά κλονίζουν στον αναγνώστη την εμπιστοσύνη του ότι μπορεί μια τέτοια μορφή ανδρισμού να λειτουργήσει ή να είναι αποτελεσματική στη σύναψη διαπροσωπικών σχέσεων (*Πόλεμος της σοκολάτας* του Κόρμιερ [\[22\]](#)).
 - 2) Η δεύτερη περίπτωση είναι όταν η διόγκωση αυτή συνοδεύεται με τη διακωμώδηση των χαρακτηριστικών αυτών. Η γελοιοποίηση του ηγεμονικού ανδρισμού είναι για πολλούς ο καλύτερος τρόπος ανατροπής του.

Παράδειγμα διακωμώδησης

Εικόνα 18. B. Cole: *Prince Cinders*, A PaperStar, Putnam and Grosset Group, New York 1997. [23]

Εικόνα 19. σ.13, διαδικασία «μεταμόρφωσης». [23]

Εικόνα 20. σ.14, μεταμόρφωση σε τέρας. [23]

Αναφορές εικόνων (1)

1. <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/7/72/Superman.jpg>
2. http://www.picturebooks.gr/el/details_en.asp?id=1668
3. Μ. Τουέιν: *Οι περιπέτειες του Χακ Φιν* (μετάφραση Σ. Κάσδαγλη), Κέδρος, Αθήνα 2006.
- 4,8,9 Π. Καλιότσος: *Πατέρας και γιος*, Κέδρος, Αθήνα 1987.
5. Β. Μάστορη: *Ένα γεμάτο μέλια χεράκι*, Κέδρος, Αθήνα 1985.
6. V. Muñoz Puellas (εικονογράφηση N. Villamuza): *Óscar y el león de Correos*, Grupo Anaya, Madrid 1998.
7. Μ. Κοντολέων: *Οι δυο τους κι άλλοι δυο*, Άμμος, Αθήνα 1987.
10. Η. Fierstein (εικονογράφηση Η. Cole): *The Sissy Duckling*, Simon & Schuster, United States 2002.
11. Ν. Μέλινγκ: *Σαν τον μπαμπά μου, φυσικά* (μετάφραση Μ. Παπαγιάννη), Πατάκης, Αθήνα 2003.

Αναφορές εικόνων (2)

12. Β. Μάστορη: *Στο γυμνάσιο*, Πατάκης, Αθήνα 1991.
13. Μ. Willhoite: *Daddy's Roommate*, Alyson Books, 1990.
14. Α. Fine: *Family Tree. Stories about the family* (επιμέλεια Μ. Hodgson), Mammoth, London 1999.
15. Λ. Μερικά: *Λάκης ο Ντριν*, Κέδρος, Αθήνα 1998.
16. Π. Φοξ: *Ο χάρτινος αετός* (μετάφραση Μ. Κονδάκη), Πατάκης, Αθήνα 1996.
17. R. Cormier: *The chocolate war*, Pantheon Books, United States 1974.
- 18-20 Β. Cole: *Prince Cinders*, A PaperStar, Putnam and Grosset Group, New York 1997.

Βιβλιογραφία (1)

- [1] [R. W. Connell: *Masculinities*, University of California Press, Berkeley - Los Angeles 1995.](#)
- [2] [E. Marshall: «Red, White, and Drew: The All-American Girl and the Case of Gendered Childhood», *Children's Literature Association-Quarterly* 27, 4 \(Winter 2002-2003\): 203-211.](#)
- [3] K. Reynolds: «Come Lads and Ladettes. Gendering Bodies and Gendering Behaviors», *Ways of Being Male. Representing Masculinities in Children's Literature and Film* (επιμέλεια J. Stephens), Routledge, New York - London 2002: 96-115.
- [4] M. Evans: *Φύλο και κοινωνική θεωρία* (μετάφραση Α. Κουπκιολής), Μεταίχμιο, Αθήνα 2003.
- [5] M. Gurian: *The wonder of boys: What parents, mentors and educators can do to shape boys into exceptional men*, Paperback, 2006.
- [6] [W. S. Pollack: *Real Boys: Rescuing Our Sons from the Myths of Boyhood*, Random House, New York 1998.](#)

Βιβλιογραφία (2)

- [7] P. Nodelman: «Making Boys Appear. The Masculinity of Children's Fiction», *Ways of Being Male. Representing Masculinities in Children's Literature and Film* (επιμέλεια J. Stephens), Routledge, New York - London 2002: 1-14.
- [8] J. Campbell: *Ο ήρωας με τα χίλια πρόσωπα* (μετάφραση Θ. Σιαφαρίκας), Ιάμβλιχος, Αθήνα 1990.
- [9] Μ. Τουέν: *Οι περιπέτειες του Χακ Φιν* (μετάφραση Σ. Κάσδαγλη), Κέδρος, Αθήνα 2006.
- [10] Π. Καλιότσος: *Πατέρας και γιος*, Κέδρος, Αθήνα 1987.
- [11] Β. Μάστορη: *Ένα γεμάτο μέλια χεράκι*, Κέδρος, Αθήνα 1985.
- [12] V. Munoz Puellas (εικονογράφηση N. Villamuza): *Óscar y el león de Correos*, Grupo Anaya, Madrid 1998.
- [13] Μ. Κοντολέων: *Οι δυο τους κι άλλοι δυο*, Άμμος, Αθήνα 1987.
- [14] H. Fierstein (εικονογράφηση H. Cole): *The Sissy Duckling*, Simon & Schuster, United States 2002.

Βιβλιογραφία (3)

- [15] Ν. Μέλιγκ: *Σαν τον μπαμπά μου, φυσικά* (μετάφραση Μ. Παπαγιάννη), Πατάκης, Αθήνα 2003.
- [16] Μ. Willhoite: *Daddy's Roommate*, Alyson Books, 1990.
- [17] Β. Μάστορη: *Στο γυμνάσιο*, Πατάκης, Αθήνα 1991.
- [18] Α. Fine: *Family Tree. Stories about the family* (επιμέλεια Μ. Hodgson), Mammoth, London 1999.
- [19] Λ. Μερικά: *Λάκης ο Ντριν*, Κέδρος, Αθήνα 1998.
- [20] Π. Φοξ: *Ο χάρτινος αετός* (μετάφραση Μ. Κονδάκη), Πατάκης, Αθήνα 1996.
- [21] R. Cormier: *The chocolate war*, Pantheon Books, United States 1974.
- [22] Ρ. Κόρμιερ: *Ο πόλεμος της σοκολάτας* (μετάφραση Μ.Κονδύλη), Πατάκης, Αθήνα 1991.
- [23] Β. Cole: *Prince Cinders, A PaperStar*, Putnam and Grosset Group, New York 1997.
- [24] R. Mc Ruer: «Reading and Writing 'Immunity': Children and the Anti-Body», *Children's Literature Association-Quarterly* 23, 3 (Fall 1998): 134-142.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Στοϊνίτση Αφροδίτη
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-14

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

